

Paul Davies AS
Cadeirydd
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

28 Gorffennaf 2023

Annwyl Paul,

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 13 Gorffennaf ynghylch cyflwyno'r Gwasanaeth Rhagnodi Electronig (EPS) mewn gofal sylfaenol yng Nghymru.

Rwyf yn ymwybodol o'r pryderon a godwyd gan Fferylliaeth Gymunedol Cymru (CPW) mewn perthynas â chyflwyno'r EPS gofal sylfaenol ac rwyf wedi cael gohebiaeth yn ddiweddar gan CPW trwy Gadeirydd y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol (HSCC) yn tynnu fy sylw ymhellach at y meysydd hyn sy'n peri pryder.

Rwyf yn nodi eich pryderon hefyd o ran yr effaith y gall cyflwyno EPS ei chael ar fferyllfeydd cymunedol yma yng Nghymru ac rwyf wedi atodi fy ymateb, yn Atodiad I, i Gadeirydd HSCC sydd, yn fy marn i, yn mynd i'r afael â'r pryderon yr ydych wedi'u codi.

Yn gywir,

Eluned Morgan AS/MS
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

Russell George AS
Cadeirydd,
Y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Seneddlechyd@senedd.cymru

28 Gorffennaf 2023

Annwyl Russell,

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 4 Gorffennaf ynghylch cyflwyno'r Gwasanaeth Rhagnodi Electronig (EPS) yng Nghymru.

Mae Llywodraeth Cymru'n buddsoddi'r lefel uchaf erioed o gyllid yn y sector fferylliaeth gymunedol ac mae fferyllfeydd cymunedol yng Nghymru yn cael llawer mwy o gyllid y GIG fesul fferyllfa nag mewn unrhyw ran arall o'r DU. Mae ein diwygiadau i drefniadau cytundebol y GIG yn golygu bod fferyllfeydd yma bellach yn cael incwm sylweddol am ddarparu ystod gynyddol o wasanaethau clinigol ychwanegol. Mae'r gwasanaethau hyn, gan gynnwys gwasanaeth rhagnodi annibynnol fferyllfeydd cenedlaethol Cymru, yn sicrhau ein bod yn gwireddu manteision hyfforddiant ac arbenigedd fferyllwyr, yn tynnu pwysau oddi ar Ymarferwyr Cyffredinol a gwasanaethau eraill y GIG, ac yn gwella mynediad at ofal o ansawdd uchel i bobl ledled Cymru. Mae'n bwysig nodi bod ein diwygiadau yn helpu i greu dyfodol cynaliadwy i fferyllfeydd cymunedol mewn perthynas â gwell defnydd o hyfforddiant, arbenigedd a hygyrchedd fferyllwyr.

Bydd ein diwygiadau yn golygu bod mwy o bobl yn defnyddio fferyllfeydd yn y dyfodol am eu bod yn darparu mynediad cyflym at ystod o wasanaethau gofal iechyd gan sicrhau nad yw'r sector yn ddibynnol ar ymweliadau gan bobl y mae eu presgripsiynau'n cael eu paratoi. Mae'r diwygiadau hefyd yn golygu bod y lefelau uchaf erioed o gyllid contractiol yn cael eu gwarantu, hyd yn oed os dylai nifer y presgripsiynau sy'n cael eu gweinyddu gan fferyllfeydd yng Nghymru leihau ar ôl i EPS gael ei gyflwyno.

Mae llif trawsffiniol presgripsiynau yn bwysig i lawer o bobl ac yn enwedig y rhai sy'n byw ac yn defnyddio fferyllfeydd yn agos at y ffin â Lloegr. Bydd cyflwyno EPS yng Nghymru yn golygu y gall pobl enwebu unrhyw fferyllfa yng Nghymru neu Loegr yn y dyfodol i weinyddu

eu presgripsiwn. Gall hyn arwain at newid i'r ffordd y mae presgripsiynau rhai pobl yn cael eu gweinyddu.

Efallai y bydd rhai pobl yng Nghymru nad ydynt yn gwneud hynny ar hyn o bryd, yn dewis i'w presgripsiynau gael eu gweinyddu gan fferyllfeydd yn Lloegr ac efallai y bydd rhai pobl yn Lloegr yn dewis i'w presgripsiynau gael eu gweinyddu mewn fferyllfeydd yng Nghymru. Mae cyflwyno EPS, felly, yn rhoi chwarae teg i fferyllfeydd yng Nghymru trwy roi cyfle iddynt weinyddu presgripsiynau oddi wrth gleifion y darperir eu gofal gan Ymarferwyr Cyffredinol neu Ymddiriedolaethau'r GIG yn Lloegr.

Rwyf yn deall bod pryderon ymhlith rhai contractwyr fferylliaeth o ran cynaliadwyedd y rhwydwaith fferylliaeth yma ar ôl i EPS gael ei gyflwyno. Fodd bynnag, nid wyf yn ymwybodol o unrhyw dystiolaeth sy'n dangos bod Fferyllfeydd Gwerthu o Bell (DSPs) yn cael effaith andwyol ar y ddarpariaeth gyffredinol o wasanaethau fferylliaeth sydd ar agor i'r cyhoedd a'r dystiolaeth yw, hyd yn oed ar ôl 20 mlynedd, mai canran fach yn unig o'r holl bresgripsiynau yn Lloegr sy'n cael eu gweinyddu gan DSPs. Canfu adroddiad diweddar gan Gymdeithas y Fferyllwyr Cwmniâu fod mwy na 70% o DSPs yn gweinyddu mwy na 50% o'u presgripsiynau i gleifion o un ardal cod post sydd wedi'i lleoli o fewn 10 milltir i'r fferyllfa. Mae hyn yn awgrymu mai ychydig iawn o DSPs yn Lloegr fydd â diddordeb mewn gweinyddu presgripsiynau i gleifion yng Nghymru. Os bydd cleifion yng Nghymru yn dymuno defnyddio DSP, bydd gofyn iddynt, oni bai bod ganddynt eithriad dilys, dalu taliadau presgripsiwn ac efallai y byddant hefyd yn gorfod talu costau postio a pheycynnu hyd yn oed os ydynt wedi'u heithrio rhag taliadau presgripsiwn.

Mae ein buddsoddiad parhaus mewn fferyllfeydd cymunedol yn sicrhau bod fferyllfeydd yn parhau i weithredu ar y stryd fawr ym mhob rhan o Gymru. Rhwng 2015/16 a 2021/22 cafwyd gostyngiad o bedwar yn unig yn nifer y fferyllfeydd yng Nghymru (o 716 i 712) sef gostyngiad o 0.6%. Dros yr un cyfnod yn Lloegr, cafwyd gostyngiad o 675 (o 11,822 i 11,147) yn nifer y fferyllfeydd (ac eithrio DSPs) sef gostyngiad o 5.7%. Mae'r fferyllfeydd ychwanegol sydd wedi cau y cyfeirir atynt gan Fferylliaeth Gymunedol Cymru (CPW) yn ymwneud yn benodol â phenderfyniad masnachol ledled y DU gan berchnogion Lloyds Pharmacy i adael y farchnad. Mae llawer o'r fferyllfeydd hyn wedi cael eu caffael gan gontractwyr fferyllol eraill ac ni allwn ddyfalu beth fydd yn digwydd i'r rhai nad ydynt wedi'u gwerthu eto. Mae'n amhriodol awgrymu bod penderfyniad masnachol a wneir gan un contractwr yn arwydd o broblem ehangach gyda'r farchnad fferyllfeydd yng Nghymru, ac i CPW ddefnyddio'r data hwn yn ddeddfol i awgrymu yn anghywir bod cyfradd cau fferyllfeydd yng Nghymru yn 'uwch nag yn Lloegr'.

Yn olaf, rydym yn helpu fferyllfeydd i roi atebion arloesol ar waith i wella effeithlonrwydd a phrofiad cleifion. Rydym hefyd yn buddsoddi £893,000 yn y [Gronfa Arloesi ar gyfer Fferylliaeth](#) a fydd yn darparu cyllid i gyflenwyr system fferylliaeth wella'r ffordd y mae systemau TG mewn Fferyllfeydd yng Nghymru yn gweithredu, gan ddarparu cyfleoedd i fferyllfeydd ddod yn fwy effeithlon – er enghraifft, rhoi gwybod drwy ap GIG Cymru fod presgripsiwn yn barod, sy'n golygu nad oes rhaid i staff ateb cymaint o alwadau yn gofyn a yw presgripsiwn yn barod i'w gasglu.

Bydd y Gwasanaeth Rhagnodi Electronig yn gwella profiadau cleifion yng Nghymru y mae eu meddyginiaethau'n cael eu rhagnodi, trwy wneud y gwaith o drosglwyddo gwybodaeth rhwng eu Hymarferydd Cyffredinol a'i fferyllfa ddewisol yn ddi-dor ac yn gyflym. Mae tua 50,000 o bresgripsiynau a roddir bob mis gan Ymarferwyr Cyffredinol yng Nghymru yn cael eu dosbarthu gan fferyllfeydd a chontractwyr offer yn Lloegr. Byddai cyfyngu ar lif

trawssffiniol presgripsiynau yn atal y cleifion hyn rhag gwireddu buddion EPS, gan beri anfantais yn benodol i bobl sy'n defnyddio fferyllfeydd Lloegr yn awr, ac yn enwedig y rhai sy'n byw yn agos at y ffin â Lloegr.

Yn gywir,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'M. E. Morgan'.

Eluned Morgan AS/MS

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services